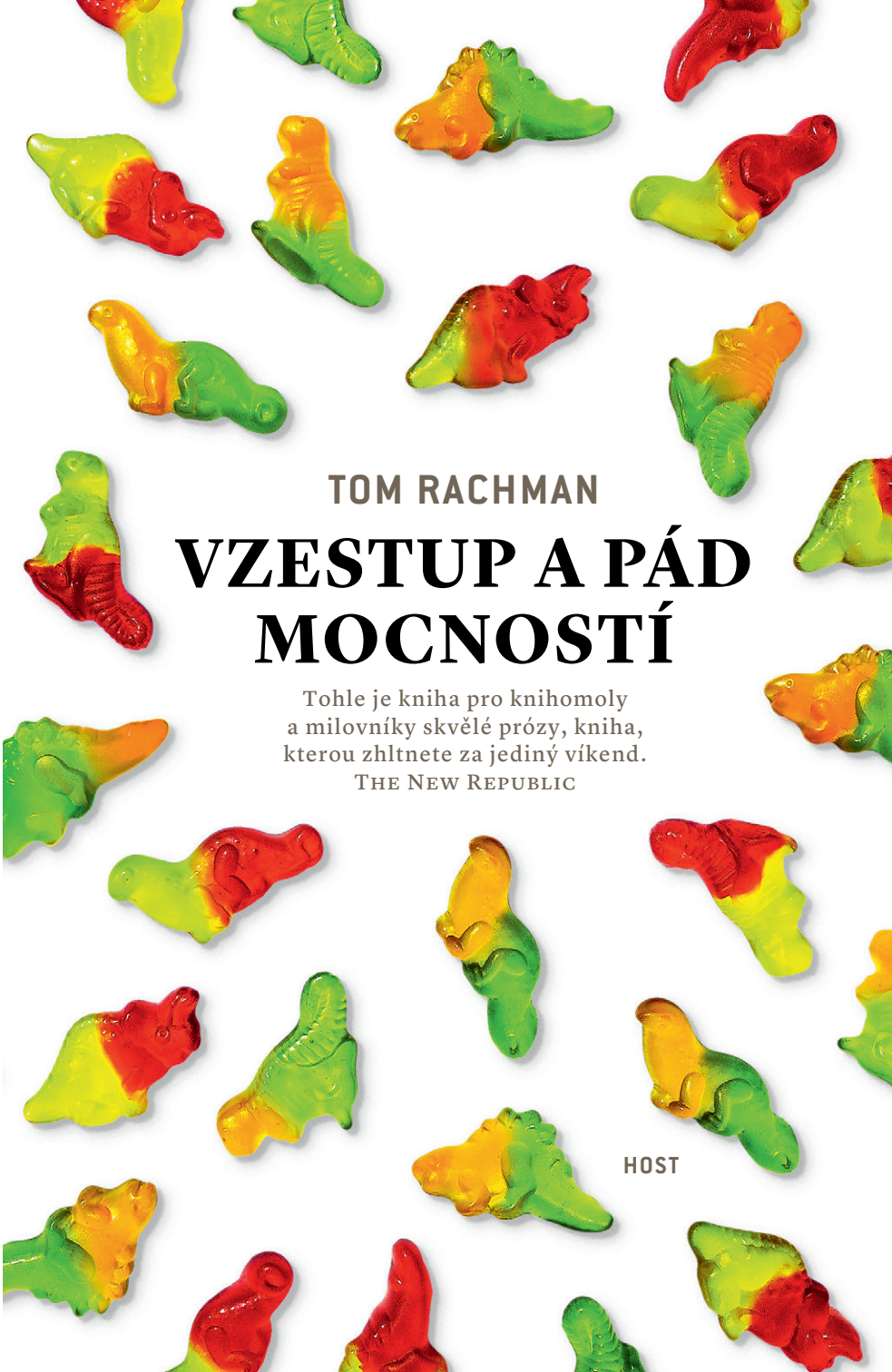

TOM RACHMAN

VZESTUP A PÁD MOCNOSTÍ

Tohle je kniha pro knihomoly
a milovníky skvělé prózy, kniha,
kterou zhltnete za jediný víkend.

THE NEW REPUBLIC

HOST

Tom Rachman
Vzestup a pád mocností

TOM RACHMAN

**VZESTUP A PÁD
MOCNOSTÍ**

BRNO 2015

Copyright © 2014 by Tom Rachman

Translation © Tomáš Kačer, 2015

Czech edition © Host — vydavatelství, s. r. o., 2015 (elektronické vydání)

ISBN 978-80-7491-685-4 (Formát PDF)

ISBN 978-80-7491-686-1 (Formát ePub)

ISBN 978-80-7491-687-8 (Formát MobiPocket)

Mé sestrě Emily

Nechal tužku viset ve vzduchu nad evidencí tržeb a s každým dalším, o něco radikálnějším prohlášením s ní mávl směrem ke stránce, špičkou přejel přes podložku, jako s akrobatickým letadlem s ní vystoupal vzhůru, jen aby se s ní ve chvílích, kdy něco zdůrazňoval, zase vrhl směrem dolů a vytvořil souhvězdí stále výraznějších teček kolem jediné položky z dnešního dopoledne, záznamu o prodeji osahaného výtisku *Pozemských plžů Británie* od A. G. Brunta-Coppella (cena 3,50 libry).

„Vezmi si třeba revoluci,“ volal z přední části knihkupectví. „Francouzi se na ni dívají úplně jinak než my. Neučí se, že to byl jeden velký chaos a teror. Podle nich to byla správná věc. A člověk jim to nemůže mít za zlé. Dobyť Bastily? Deklarace práv člověka a občana?“

Fogg se snažil dokázat, že pokud jde o Francouze a jejich vzpurného ducha... no, vlastně nebylo příliš jasné, *co* přesně zamýšlel říct. Měl ve zvyku utvářet si názory teprve tehdy, když je vyslovoval nahlas, nebo možná dokonce až posléze, takže musel neustále mluvit, aby se dokázal rozhodnout, čemu vlastně věří. Díky tomu byl pro něj akt promluvy zároveň aktem objevování; ostatní s ním však tento postoj sdílet nemuseli.

Jeho hlas se nesl mezi regály s knihami a o tři schody níž do zadní části obchodu, kde si jeho zaměstnavatelka Tooly Zylberbergová — v tvídovém sáčku, zablácených džínách a holínkách — zkoušela číst.

„Hm,“ odpověděla s životopisem Anny Boleynové rozervěným na klíně. Mohla Fogga požádat, aby zmlkl, a on by ji poslechl. Ale Fogg se s oblibou vyjadřoval o velkých tématech,

jako by snad byl nějaká veledůležitá osoba, což tedy téměř určitě nebyl. Byl jí tím sympatický, zvláště proto, že za svými proslovy skrýval nedostatek sebedůvěry — jakmile mu Tooly začala oponovat, okamžitě se stáhl do sebe. Chudák Fogg. Její náklonnost z něj činila mluvku, což jí ovšem bránilo ve čtení.

„Protože koneckonců ten chlap, co vynalezl gilotinu, byl doktor,“ pokračoval, zatímco vracel knihy zpět do regálů, poté co je provětral. Než každý výtisk zasunul do úhledné řady na patřičné místo, vyvalilo se do vzduchu aroma starého papíru, které vdechl.

Po třech rozvrzaných schodech sestoupil dolů, prošel pod cedulkou s nápisem HISTORIE–PŘÍRODA–POEZIE–MILITARIA–BALET do kamrlíku s podúrovňovou podlahou, kterému se říkalo salonek. Dřív tu místo knihkupectví bývala hospoda a salonek představoval prostor, kde si deštěm zmáčení pijáci svého času věšivali ponožky ke krbu, jenž byl nyní sice zazděný, ale celý polepený zelenočervenými velšskými vlajčkami a vedle dosud ležely kleště a měchy a na háčcích visely džbánky ve tvaru postaviček. Na dubovém stole byly rozložené fotografické knihy o místním regionu, zatímco stěny lemovaly police plné poezie a Shakespeara v chatrné pevné vazbě s tak zašlým červeným hřbetem, že k rozeznání *Krále Leara* od *Macbetha* musel člověk vynaložit značné úsilí. Kterákoli z těchto ctihodných dramatických postav, dřímajících na přetížených regálech, se mohla kdykoli zřítit a dopadnout na houpací křeslo, v němž seděla Tooly na tartanové dece, která jí přišla vhod zejména v zimě, kdy se topení pod tíhou nadcházejících úkolů celé rozklepalo a vzápětí se vypnulo.

Krátké černé vlasy, jejichž koncečky se jí kroutily kolem nepropíchnutých lalůčků, si uhladila dozadu a zpoza ucha jí vykukovala šedá špička tužky. Paperback, který svírala v ruce, měl za úkol odradit Foggů od vyrušování, ale tváře schované

za stránkami jí cukaly pobavením nad tím, jak krouží kolem a téměř hmatatelně se snaží zůstat zticha. Obcházel kolem stolu, ruce měl zastrčené v kapsách kalhot a chrastil drobnými. (Dírou v kapse mu mince neustále propadávaly nohavici do boty. Před koncem dne si botu sundal — napůl si stáhl ponožku — a do dlaně si vysypal malý poklad.) „Rozhodné jednání je jim v Afghánistánu ku prospěchu,“ řekl. „Je jim ku prospěchu.“

Spustila knihu dolů a podívala se na Fogga, čímž ho přiměla odvrátit zrak. Ve svých osmadvaceti byl jen o pár let mladší než ona, ale propast mezi nimi by mohla tvořit dalších osmadvacet let. Při debatách, které spolu vedli, se jakožto mladší choval uctivě, ale přesto se snadno nechával unést a vedl fantaskní řeči. Při svých kázáních si hrával s mosaznou lupou, přikládal si ji k očnímu důlku jako monokl, takže se mu zrudně zvětšilo modré oko, a až ztratil odvahu a lupu si sundal, oko se opět zmenšilo a párkrát zamrkalo. Bez ohledu na denní dobu vypadal, jako by ho právě probudili při cvičném požárním poplachu, vlasy vzadu na hlavě měl slehnuté od polštáře, knoflíky na košili z poloviny rozepnuté a ty zbývající zapnuté ve špatné dírce, takže zákazníci stálo mnoho úsilí, aby nehleděli na jeho nechtěně probleskující bílou hrud'. Kapsáče měl u bočních kapes roztržené a během svých proslovů strkal do děr palce, bílé tkaničky na kožených botách měl zašedlé, pruhované tričko mu trčelo ven z kalhot a rukávy byly u lemů roztřepené; kromě toho měl vystouplé klíční kosti a viditelná žebra jako člověk, který k obědu zhltně sendvič se slaninou a potom se až do tří hodin do rána zapomíná najíst. Jeho nedbalý styl ovšem nebyl až tak nedbalý, dával jím najevo, že v Caergenogu, ve vesnici, kde se narodil, se od ostatních odlišuje — totiž že je městským intelektuálem, přestože místo, kde žije, i celý jeho život svědčí o opaku.

„Je jim ku prospěchu?“ zeptala se Tooly s úsměvem.

„Musí si uvědomit,“ pokračoval, „že my ani nevíme, co je to opozice. Nepřítel mého přítele není můj...“ Sklonil se, aby si prohlédl obálku jejího paperbacku. „Měla třináct prstů.“

„Cože?“

„Anna Boleynová. Manželka Jindřicha VIII. Měla třináct prstů.“

„K tomu jsem se ještě nedostala. Zatím jich má stále jen deset.“ Tooly vstala, až se prázdné křeslo rozhoupalo, a odešla do přední části obchodu.

Jaro už končilo, ale mraky nad Walesem si s ročním obdobím příliš starostí nedělaly. Celé dopoledne lilo jako z konve, což jí znemožnilo vyrazit na každodenní výšlap do kopců, ale přesto aspoň zajela ke klášteru, kde zůstala sedět v autě a dychtivě poslouchala kapky dopadající na střechu. Mrholí ještě?

„Soudek pro poctivce jsme vzali dovnitř, že?“ Byl to sud určený pro přebytečné zásoby, odkud si kdokoli mohl cokoli vzít (doporučený příspěvek za knihu činil jednu libru). Problém nebyl ani tak s poctivostí — bylo povzbuzující, že většina lidí minci do kasičky opravdu vhodila —, ale spíš s lijáky, které knihy ničily. A tak se z nich stali ostřílení meteorologové, kteří při pohledu na nebe a na mraky přenášeli sud dovnitř a zase ven.

„No, hlavně jsme ho vůbec nedali ven.“

„Opravdu? Zapomnětlivost se vyplácí.“ Stála za pultem a dívala se ven přes výkladní skřín. Z rolety skapávaly hnědé kapky. Trochu to tak vypadalo. „Kafe,“ řekla.

„Dala by sis?“ Fogg neustále hledal záminky, aby mohl zaskočit do Monna Lisa Café pro cappuccino, což souviselo s jeho snahou dvořit se tamní estonské baristce. Jelikož Tooly upřednostňovala vlastnoručně připravený čaj, musel Fogg konzumovat jeden šálek kávy za druhým sám. Skutečnost, že je z baristky celý pryč, odhalila Tooly podle toho, jak často chodil Fogg na toaletu, načež poznamenala, že jeho cappuc-

cinový komplot sice zaměstnává ten správný orgán, ovšem nesprávným způsobem.

„Za chvíli jsem zpátky,“ oznámil jí a myslel tím půl hodiny, ramenem si otevřel dveře, nad nimiž zacinkal zvonek, a vyrazil ven na Roberts Road.

Tooily také vyšla ven, postavila se před obchod a prohlížela si prázdné parkoviště na protější straně ulice vedle kostela, kde stál pouze její osamocený Fiat 500. S hlasitým zívnutím se protáhla, roztáhla ruce jako kočka, kterou něco probudilo ze spánku, a tiše si povzdechla. Ze střechy kostela se vznesli dva ptáci s vytasenými drápy a bojovali spolu o hnízdo. Co je to za druh? Už ale odkroužili pryč.

Caergenog — víska na velšské straně hranice, odkud bylo kousek do Anglie — čítal pár set obyvatel. Vesnici ohraničovaly dvě hospody, jedna na začátku Roberts Road nahoře na kopci a druhá dole na jejím konci. Horní podnik se jmenoval U Řeznického háku podle trhu s živými zvířaty, který se konal jednou týdně na opačné straně ulice, zatímco dolní podnik naproti kostelu a kruhovému objezdu nesl jméno Na Konci světa, což odkazovalo k umístění hospody za hranicemi vsi. Na Konci světa byla vždy tou méně oblíbenou možností (komu by se chtělo popíjet s výhledem na železné kříže na hřbitově u kostela?) a na konci sedmdesátých let hospodu definitivně zavřeli. Budova zůstala mnoho let opuštěná, okna byla zatlučená prkny a postupně ji ničili vandalové, pak ale nemovitost koupili starší manželé — akademici z Bristolské univerzity v důchodu — a udělali z ní antikvariát.

Jejich podnikatelský záměr spoléhal na přísun zákazníků, kteří přijíždějí na každoroční literární festival do nedalekého Hay-on-Wye, a tato jedenáctidenní akce skutečně dokázala Konci světa obchody zajistit. Bohužel po zbývajících tři sta padesát čtyři dnů v roce měla pouze zanedbatelný efekt. Deset let hledali Mintonovi někoho, kdo by podnik koupil, zatímco

oni by si ponechali ve vlastnictví tradiční kamenný dům s průčelím s trámy ze sedmnáctého století, který zrenovovali včetně tabulek z mléčného skla v oknech hospody, výdejny jídel z kovaného železa a hostinských pokojů v patře. Na inzerát ve vesnickém věstníku — zastíněný křiklavým oznámením o konání koncertu dechovky z Harlechu — se nikdo neozval, ani na další, otištěný v plátku *Abergavenny Chronicle*. Nikdo nereagoval ani na roztržité pokusy neustále žvýkajícího realitního makléře jménem Ron. Jejich poslední pokus spočíval v umístění inzerátu do nízkonákladové literární publikace, jejíž zmačkaný výtisk si v roce 2009 našel cestu na nástupiště vlakového nádraží v Lisabonu, kde se dostal do ruky Tooly. V inzerátu stálo: KNIHKUPECTVÍ NA PRODEJ.

Při Toolině návštěvě v Caergenogu Mintonovi přiznali, že jejich podnik je prodělečný a že od jejich příchodu tržby každoročně klesají. To nejlepší, co o něm mohl pan Minton říct, bylo: „Snad by to mohlo být zajímavé pro někoho, kdo si rád hodně čte. S trochou mladistvé energie a tak podobně by se vám snad mohlo dařit líp než nám, myslím tím finančně. Ale určitě z toho nezbohatnete.“ Tooly jim za podnik zaplatila požadovanou cenu, pětadvacet tisíc liber, v čemž bylo zahrnuto i deset tisíc svazků na skladě. Manželé se stěhovali zpět do Bristolu, a tak přistoupili na to, že nízký měsíční nájem obchodu pokryje také Toolino ubytování v horním patře budovy, a navíc jí ponechají k dispozici svůj dýchavičný fialový fiat.

Tooly byla štěstím bez sebe, že se náhle stala majitelkou tisíců knih. Vysoké regály lemovaly celý obchod od vchodu až do zadní části, v největších výškách spočívaly zásoby neprodané, zaprášené, zoufalé. Na stěnách visely zarámované tisky: mapa světa z devatenáctého století; panoráma Konstantinopole; grafika od Edwarda Goreyho zobrazující zloděje, který v ruce svírá přepychovou knihu, poté co jejího majitele shodil ze srázu. Pod ní byl citát od Johna Locka:

Knihy, zdá se mně, jsou zhoubné a každého, kdo s nimi přijde do styku, snadno nakazí... jsou čímsi tuze zvráceným a krutým. Tiskaři, vazači, knihkupci i další, kdo jimi obchodují a vydělávají na nich, mívají bez výjimky natolik vychýlenou a narušenou mysl, že jednají způsobem vlastním jen jim, jenž není v souladu s dobrem společnosti ani s onou obecnou spravedlivostí, jež jest pojivem lidstva.

O regály byly opřené schůdky, které Tooly vždy přesouvala k sekci Horolezectví a které Fogg — jelikož mu její vtip nedocházel — neustále vracel k Dějinám Francie. Za každou řadou se v polici schovávalo stejné množství dalších knih, které by zaplnily ještě jedno takové knihkupectví. Na zemi postávaly nevytríděné krabice, kolem nichž bylo nutné se protáhnout, neboť normálně procházet se zde nedalo. A damažkové koberce byly pokryté chuchvalci chlupů, které svého času patřily nyní již dávno poslé kočce jménem Kleopatra.

Oddíly vyznačili Mintonovi tak, že k policím připevnili lepenkové štítky s předmětem napsaným drobnou kurzivou, pokud byl autorem pan Minton, nebo ozdobným písmem plným klíčků s návodnými náčrtky, pokud je vytvořila paní Mintonová. Většina oddílů byla obyčejná: Stromy, rostliny a houby; Recepty a stolování. Další byly podivné (vždy drobným písmem pana Mintona), patřily sem například sekce: Sportovci s odpudivým vztahem ke svým protějškům; Nudné epizody z dějin a také Knihy, o nichž tvrdíte, že jste je četli, ale není to pravda.

Tools většinu knih, které byly na skladě, nečetla a ani to o sobě netvrdila. Ale postupně si mezi všemi těmi knihami nacházela své místo, v čemž jí pomáhala laskavá přítomnost Fogg, který v knihkupectví vypomáhal od školních let. Mintonovi ho ponoukali, aby ze vsi odešel na univerzitu studovat dějiny evropské literatury. On se místo toho vracel s cappuccinem.

Tentokrát nesl jedno také pro Tooly, neboť zapomněl, jak mu na jeho nabídku odpověděla. Usadil se na barovou stoličku za výdejním pultem, kliknutím myši probudil k životu počítač a pustil streamované vysílání rádia BBC 4, kde moderátor pořadu právě rozeséval paniku mezi posluchači, když jim vysvětloval Moorův zákon a cloud computing a Turingův test a degeneraci mozku. „Z každého smartphonu dnes máte,“ oznamoval moderátor, „přístup k celému vědění lidstva.“

„Potřebovali by přístroj,“ přispěl s komentářem Fogg, poté co ztlumil zvuk, „který by zaznamenával všechno, co se člověku stane.“

„Jak to myslíš?“

„Chci říct, že... co tím chci říct? Jo, takže: jestli se ty počítače tak hrozně moc zlepšují, pak brzo — a něco takového není nepředstavitelné, mám-li být nemilosrdně upřímný — někdo vynalezne přístroj, který bude zaznamenávat všechno, co se ti v životě přihodí. Implantují ti ho už v dětství, bude to nějaký čip nebo něco podobného. Tím skončí problémy se zapamátováním hesel nebo ustanou hádky o to, co se stalo. Jednoduše v soudní síni vytáhneš čip a všem to pustíš.“

„A až zestárneš,“ dodala Tooly, „tak se budeš moci znovu podívat na sestřih toho nejlepšího.“

„Ještě se toho dožijeme. Je to jenom otázka času, mám-li být nemilosrdně upřímný.“ Kdykoli Fogg prohlásil něco zjevného, jako například „Je to jen otázka času“ (a co není?), vylepšil to dovětkem „mám-li být nemilosrdně upřímný“.

„Co se s paměťovým čipem stane po smrti?“ zeptala se Tooly.

„Budou někde uložené,“ řekl. „Příští generace se budou moci vracet do minulosti a dívat se, co a jak dělali jejich praprapředci; budou si moci zjistit, jací byli.“

„Kromě těch, co žili ještě před jeho vynálezem — lidí jako my. Budeme jim připadat jako ekvivalent prehistorických lidí, nemyslíš? Zmizíme nadobro, ocitneme se v zapomnění

společně s generacemi mravenců a bobrů,“ ocitovala Tooly výrok, na jehož autora si nedokázala vzpomenout.

Fogg se poškrábal na své blondaté čupřině a zvedl zrak k trámovému stropu, jako by odtud shlížely generace mravenců a bobrů a čekaly na jeho odpověď. „Ale naši budoucí potomci by nějak mohli získat i naše vzpomínky,“ uvažoval. „Lidé v budoucnu by se třeba mohli nějak vrátit a uložit část toho, co se už stalo.“

„Začínáš mluvit z cesty. Budu tě muset zařadit do sekce Sci-fi. A navíc, kdyby byla nahraná každá vteřina tvého života, bylo by to hrozně moc materiálu ke zpracování. Nikdo by neměl čas procházet paměťový čip obsahující všechno, co se stalo — promarnil bys život nahlížením do minulosti. Musel bys to vzdát a důvěřovat mozku, že si ponechá jen to, co stojí za to uchovat. A byli bychom tam, kde jsme teď.“ Protáhla se kolem krabic s knihami a zmizela v uličce. Tooly měla zvláštní způsob chůze, nejprve se dotkla země prsty a poté bříšky chodidel pomalu utlumila došlápnutí paty na zem. Když se zastavila, rozkročila se, narovнала se v zádech, sklopila bradu a její zkoumavý pohled roztál. Když se na Foggga usmála, nejprve jí zazářily oči, ovšem rty se prakticky nerozpojily. Sestoupila po rozvrzaných schodech do salonku, usadila se do houpacího křesla a pokusila se znovu začíst do paperbacku o Anně Boleynové.

„Zajímalo by mě,“ řekl Fogg, který šel za ní a v ruce si stále pohrával s tužkou z knihy tržeb, „jestli je chuť koniny naučená, nebo jestli je to, že nám chutná, dáno geneticky.“

Zasmála se, neboť ji tato typicky foggovská změna tématu pobavila.

„I když mám dojem,“ pokračoval, „že Francouzi začali jíst své kobyly, hříbata i ostatní druhy koní až během napoleonských válek, když se zadrhlo ruské tažení, oni se museli stáhnout, byla příšerná zima a nezbylo jim žádné pořádné jídlo. Měli

jenom koně, a tak si z nich udělali večeri. Tady máme začátek francouzského zvyku pochutnávat si na konině.“

„Ve stejnou dobu začali Francouzi jíst taky žáby, na těch totiž vyrazilo do bitvy pár menších vojáků,“ řekla. „O kolik by byl život lepší, kdyby dojeli na ruskou frontu na prorostlém hovězí!“

„Na kravách se jezdit nedá,“ poučil ji Fogg vážně. „Není to možné. Jeden kluk, se kterým jsem chodil do školy, Aled, to zkusil a nejde to. A v kontextu bitevního pole jsou krávy úplně mimo diskusi. Ohledně Francouzů je důležité si uvědomit, že...“

Foggův hovor na pozadí ji uklidňoval. Touha pokračovat ve čtení o nešťastné Anně Boleynové ji opustila. Stejně věděla, jak to dopadne.

Tooly vyndala z kapsy svého vlněného kabátu mapu, roztáhla ji jako harmoniku, potom ji opět stlačila do rozumného tvaru, poskládala ostrov Manhattan do zvladatelného čtverce a zamžourala na něj. Pak se rozhlédla kolem sebe, ale nenacházela jedinou spojitost mezi tištěnou mřížkou před očima a betonovým městem okolo sebe. Mapy jsou tak ploché a místa tak trojrozměrná — jak to spojit? Obzvlášť zde, kde se průchody dmou a přechody pulzují červeným znamením stůj a chodník se otrásá při průjezdu vlaků metra pod zemí.

Plahočila se po Páté avenue v proudu pěšího provozu, vždy jen nakrátko zahlédla cizí lidi, když ji těsně míjeli, jejich tváře se na okamžik přiblížily, aby pak navždy zmizely. Vedle Rockefellerova centra se postavila stranou davu a pomocí zubů, do kterých ji zamrazil vítr, sundala víčko z modrého fixu. Stáhla si palčáky, nechala je viset na šňůrce protažené rukávy kabátu a zakreslila do mapy další klikatou čáru.

Tooly měla v úmyslu projít New York úplně celý, každou průchozí ulici ve všech pěti městských částech. Po několika týdnech se čáry zakreslené fixem rozbíhaly od jejího domova v separatistické republice Brooklyn k odpadlickým národům Manhattanu, Queensu a Bronxu, avšak jejich mocný soused Staten Island zůstával stále nepoznamenaný. Zpočátku si vybírala čtvrti, které chtěla prozkoumat, podle jejich svůdných názvů: Vinegar Hill a Plum Beach, Breezy Point a Utopia, Throggs Neck a Spuyten Duyvil, Alphabet City a Turtle Bay. Ale čím lákavěji se dané místo jmenovalo, tím obyčejnější se nakonec ukázalo — nebývalo to sice železným pravidlem,

zřetelnou tendencí však ano. Na několika procházkách, když míjela vyhořelé domy a kluky s vražedným výrazem v očích, se dokonce bála. V Mott Havenu viděla, jak do silnice vběhl pitbul, kterého srazil projíždějící nákladák, a pes jí umřel na chodníku přímo před očima.

Zabočila do 51. ulice — z budov ospale trčely americké vlajky, na markýze nad vchodem svítil neonový nápis *Radio City Music Hall* —, na chvíli se zastavila a ruce držela zaťaté v pěst, dokud se nezahřály. Pak se zničehonic rozběhla, vyhnula se skupince úředníků, prosmýkla se kolem rohu a málem se srazila s dvojicí turistů. Po dvou blocích se zastavila, sotva popadala dech a při pomýšlení na své tajemství se usmála: nemá kam utíkat, nemá žádné místo, kam by mohla spěchat, ani v tomto městě, ani nikde jinde na celém světě. Všichni tihle lidé, kteří ji míjejí, mají nějaký cíl. Tihle občané mají svá místa k životu a také své motivy, rodiny, schůzky. Tooily neměla nic.

Pokračovala v túře městem po Broadwayi úhlopříčně severozápadním směrem podél Central Parku a přes Upper West Side. Přitáhlo ji to ke stolkům, kde byly vyskládané použité knihy — zatuchlé staré svazky, jaké miloval Humphrey. Obhlédla ceny, ale žádnou z nich si nemohla dovolit. Prozkoumala boční uličky, každou si zakreslila do mapy a s obdivem si prohlédla přepychová sídla. Ze Zabarova lahůdkářství se linuly vůně sýra a tóny klasické hudby. „Jo, vezmu si kus tohotohle...“ řekl někdo. O Toolině obědě již bylo rozhodnuto — v kapse kabátu se nacházel rozmáčklý sendvič s burákovým máslem zabalený do novin, jejichž písmena se otiskla na bílý chléb, a tak se jí naskytla možnost si svůj oběd zároveň i přečíst.

Kolem ní loudavě prošlo pár studentů z Kolumbijské univerzity, kteří jako potůček stekli až sem, jižním směrem. Byli přibližně jejího věku — kolem dvaceti —, mluvili hlasitě, vzájemně se dobírali. Podívala se na jednoho, pak na druhého a doufala, že ji osloví. Místo toho ji minuli a jejich špičkování

za jejími zády sláblo. Vydala se tedy na sever, snažila se zjistit, odkud přišli. Za 100. ulicí se začaly rojit hojné pizzerie, které davům akademiků prodávaly laciné dílky pizzy. Na chodníku seděli žebráci a pozorovali cílevědomé studenty druhého ročníku s dosud buclatými tvářemi a uhrovitými čely, jak spěchají na zkoušky a tlachají o nástupních platech.

Tooely proklouzla železnou branou do kampusu Kolumbijské univerzity a loudala se po stezce z červených cihel, odkud do všech stran vybíhali mladí chlapečci a děvčata. Mohli by ji považovat za jednu z nich? Za doktorandku na zoologii nebo snad studentku magisterského studia kriminologie či čerstvou absolventku organické chemie — ačkoli neměla ani tušení, co příslušné obory obnášejí? Nechala se odnést mimo hlavní kampus, zabloudila k rozbitému chodníku, odkud byl výhled na Morningside Park, jehož veřejný prostor obývali feťáci a ti, kdo nedbají na bezpečnost. V korunách stromů cvrlikali ptáci. Zpoza listoví vykukoval pruh harlemských střech; v dálce tu a tam zahoukal klakson.

Nahoru po kamenných schodech se z parku vykolébalo prase, přišlo k ní a šťouchlo ji rypákem do kotníku — byl to úmyslný strkanec, nikoli jen špatný odhad. V údivu nad prasečí nestoudností se tomu zasmála a ustoupila stranou. Zvíře bylo černé a mělo vypouklé břicho, jehož spodní část táhlo po chodníku, hrubé chlupy a tupý rypák, docela jako osoba ve středních letech, jež kráčela v jeho stopách a v ruce držela vodítko, které bylo připevněné k ovočkovanému obojku na prasečím krku. Dvojice přešla přes ulici Morningside Drive a zabočila do 115. ulice. Tooely se vydala za nimi.

Kdykoli Tooely potkala nějaké zvíře, zatoužila se sklonit a pohladit je. Nikdy žádné vlastní neměla, bránil jí v tom její neupořádaný život. Majitel prasete se zastavil před šestipatrovým činžovním domem, naposledy vtáhl kouř z cigarety, odhodil nedopalek do strouhy a otočil se ke vchodu, který po stranách

zdobily starodávné lampy a kované doplňky. Chroptící prase se vydalo dovnitř jako první a muž ho následoval. Tooly se za nimi rozběhla, a než se dveře stačily zavřít, strčila do nich nohu.

Elegantní fasáda kontrastovala s interiérem sestávajícím ze špinavých mramorových stěn, omlácených plechových poštovních schránek a vypouklého zrcadla vedle výtahu, které sloužilo k tomu, aby se za rohem nemohl schovat nikdo s pistolí. Cedula požadovala: V NEDELI KLIDOVÝ REŽIM. Tooly si představila, jak všichni obyvatelé domu každou neděli proleží v posteli — musí dodržovat klidový režim! Prase se po ní ohlédlo a podezíravě si ji prohlíželo. Jeho majitel natáhl ruku ke dveřím svého bytu a potom se na ni obořil: „Vy tu bydlíte?“

„Dobrý den,“ odpověděla mu. „Bydlela jsem tu. Před spoustou let. Přišla jsem se podívat. Doufám, že to nevadí. Nebudu nikoho otravovat, slibuju.“

„Kde jste bydlela?“

„Ve čtvrtém patře. Číslo našeho bytu už si nepamatuju, ale bylo to skoro na konci. Byla jsem ještě malá.“

Tooly se vydala po schodech nahoru, každá podesta byla obložená kachličkami do šachovnicového vzoru, každé dveře od bytu měly nad kukátkem mosaznou visačku s číslem. Vybrala si jedny dveře ve čtvrtém patře, postavila se před ně a představila si, co se nachází na opačné straně. Tuhle část měla nejraději, bylo to jako třást zabaleným dárkem a hádat, co je uvnitř. Zaklepala, zazvonila. Žádná odpověď.

Tak dobrá — tohle tedy neměl být její dávno ztracený domov z dětských dob. Vybere si jiný. Prohlédla si chodbu a všimla si, že z jednoho opotřebovaného zámku visí klíče. Dveře byly jen přivřené. Tiše zavolala pro případ, že by obyvatel bytu stál přímo za nimi. Žádná reakce.

Tooly strčila gumovou špičkou conversek do dveří, které se rozechvěle otevřely do dlouhé chodby s parketovou podlahou. Na ní ležel na zádech, obložený nákupními taškami,

jakýsi mladík. Zíral nahoru a kmital řasami, jak si pozorně prohlížel strop v chodbě, a vůbec nezaregistroval, že Tooly stojí ve dveřích.